

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 22

van **BRECHT WARNEZ**

datum: 5 oktober 2023

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Actieplan Leesoffensief - Stand van zaken

De minister lanceerde, samen met de minister van Cultuur en Welzijn, een Vlaams Plan Leesoffensief. Een initiatief dat ik, gezien de soms verontrustende evoluties van de leesmotivatie en leesvaardigheid van zowel de jeugd als de volwassenen, enkel kan onderschrijven.

De adviesnota (<https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/2021-09/Leesoffensief%20-%20finaal.pdf>) vermeldt drie essentiële randvoorwaarden voor een geslaagd Leesoffensief. Zo is er ten eerste nood aan een langdurige inspanning die een 3-6-9-planning vooropstelt mét structurele en geormerkte financiering, waarbij zowel op beleids- als op operationeel niveau flexibel over beleidsdomeinen en -termijnen en bestuursniveaus heen kan worden gewerkt. Daarnaast moet er volgens de nota worden ingezet op duurzame professionalisering van onder andere kindbegeleiders, leraren, bibliotheekmedewerkers en leesbevorderaars. Ten slotte is er nood aan een duurzame leesaanpak door middel van curriculaire verankering in de nieuwe eindtermen en leerplannen van het secundair, lager en kleuteronderwijs.

Graag de data- en cijfergegevens in Excel weergeven.

1. Doelstellingen van het actieplan.
 - a) Welke effectieve resultaten (eventuele specifieke KPI's) wil de minister bereiken via het actieplan? Binnen welke termijn wil de minister elk van die behalen? (kpi: key performance indicator)
 - b) Op welke manier werden de doelen bepaald?
 - c) Heeft de minister een monitoring gepland om het behalen van de doelen op te volgen?
 - d) Op welke manier worden de verschillende beleidsdomeinen en entiteiten betrokken bij de realisatie van dit plan? Ziet de minister daar nog extra kansen in?
2. Voldoen aan de randvoorwaarden.
 - a) Op welke manier werden de randvoorwaarden bepaald?
 - b) Welke stappen heeft de minister al gezet om te voldoen aan de drie essentiële randvoorwaarden die vermeld worden in het actieplan?

- c) Graag een inhoudelijke uiteenzetting van alle genomen initiatieven met timing en budget.
3. Duurzame professionalisering is een van de pijlers van het Leesoffensief. De adviesnota wijst onder meer op de enorme schaal waarop deze vorming en professionalisering moeten worden ingericht om echt een verschil te maken. Via een voorstudie zouden de mogelijke scenario's, voorwaarden en kostprijs van een grootschalige professionalisering in kaart worden gebracht.
 4. Hoe ver staat de voorstudie? Zijn er al resultaten beschikbaar? Zo ja, graag een overzicht.
 5. Heeft de minister al een budget vrijgemaakt? Zo ja, hoeveel bedraagt het budget? Zo niet, welke marges heeft de minister op het oog?
 6. Verschillende individuele projecten en initiatieven zijn al van start gegaan, maar er lijkt een gebrek te zijn aan een helder en structureel kader om alle acties uit de adviesnota ten volle te kunnen uitrollen.
 7. Erkent de minister het nut van een eenduidig en gestructureerd kader voor de verwezenlijking van het actieplan?
 8. Is de minister van plan om een eenduidig en gestructureerd kader uit te werken? Zo ja, hoe zal dit plan er inhoudelijk uitzien? Wat is de timing en welk budget zal er worden vrijgemaakt?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Jan Jambon (17), Ben Weyts (22)

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 22 van 5 oktober 2023

van **BRECHT WARNEZ**

1-5. De Vlaamse Regering nam op 16 juli 2021 akte van de adviesnota van het leesoffensief. Daarbij werd uitdrukkelijk bepaald dat het om een advies gaat en dat steeds binnen de beleidscontext en bijhorende budgetten dient bekeken te worden wat er per beleidsdomein wanneer kan gerealiseerd worden. Voor een stand van zaken en de budgetten verwijs ik graag naar het overzicht in bijlage.

Het globale doel van het Leesoffensief binnen het beleidsdomein onderwijs is de leesvaardigheid van alle leerlingen versterken, wat zich idealiter zal manifesteren in betere scores op internationale indicatoren en in de Vlaamse Toetsen. De focus vanuit het beleidsdomein cultuur ligt op het stimuleren van leesmotivatie en leesplezier (vanaf baby's en peuters tot volwassenen) om zo het levenslang lezen en een leescultuur en -klimaat te bevorderen. Binnen het domein welzijn is er vooral focus op het in contact brengen van de peuters met boeken en voorlezen.

De monitoring van de individuele acties gebeurt binnen de beleidsdomeinen op basis van de overeenkomsten met de diverse uitvoerders.

De verschillende beleidsdomeinen en entiteiten zijn betrokken bij de uitrol van dit plan. Ze stemmen regelmatig af en delen hun kennis. Het staat de drie beleidsdomeinen ook vrij om voor de eigen doelstellingen expertengroepen samen te brengen om in te zetten op de domeinspecifieke uitdagingen maar er zijn ook beleidsdomeinoverstijgende werkgroepen zoals bijvoorbeeld voor de Vlaanderenleest dag.

Voor het beleidsdomein onderwijs wordt de koppeling gemaakt met de nieuwe minimumdoelen basis en secundair onderwijs, de engagementsverklaring met de lerarenopleidingen, de afstemming met de onderwijsverstrekkers o.a. in de Taalraad, de oprichting van Leerpunt- dat ook oog zal hebben voor lees- en taaldidactiek.

Ook binnen het beleidsdomein cultuur staan de initiatieven van het leesoffensief niet op zich, maar haken ze op elkaar in en vertrekken ze vanuit de idee dat we meer mensen aan het lezen moeten krijgen en dat dit alleen mogelijk is door het bundelen van de krachten van velen. Zo wordt het wervings- en vormingsprogramma voor voorleesbuddy's gekoppeld aan een langdurige campagne over het belang van voorlezen. Die campagne biedt dan weer de mogelijkheid om een communicatieplan uit te werken dat Vlaamse en bovenlokale organisaties de kans biedt om in hun eigen campagne ook de voorleesweek, en bij uitbreiding Vlaanderenleestdag, op te nemen. De campagne resulteert ook in de opmaak van een communicatietoolkit voor lokale partners, zoals openbare bibliotheken, scholen, kinderopvang, Huizen van het Kind, WZC.... Ook Boektopia (Kortrijk) en de daaraangekoppelde leespromotie-acties in november en december sluiten hierbij aan. Op die manier worden verschillende partijen betrokken en worden heel diverse doelgroepen bereikt.

Binnen het beleidsdomein onderwijs werd inzake professionalisering vanaf het schooljaar 2020-2021 ingezet op taal en lezen via de Prioritaire Nascholingsprojecten.

Daarnaast werden de reguliere nascholingsmiddelen voor het basisonderwijs verdubbeld en stegen die voor het secundair onderwijs met 50%.

Binnen het beleidsdomein cultuur wordt inzake professionalisering vanaf 2024 volop ingezet op de uitbouw van een breed aanbod aan basisvorming voor bibliotheekmedewerkers met het oog op deskundigheidsbevordering gekoppeld aan de opmaak van een kwaliteitskader voor leesbevordering. Hiertoe kreeg Iedereen Leest een specifieke opdracht en de nodige middelen om binnen deze opdracht concrete acties uit te rollen in 2024 en 2025. Hierbij zal ook een afstemming gebeuren met onderwijs en welzijn om ook leraren en kindbegeleiders te betrekken.

6. Voor de systematiek verwijzen we de vraagsteller naar de metareview Les in Lezen, waarvan de conclusies worden meegenomen in zowat elk individueel project. Deze review bevat dan ook een analyse van de projecten Lezen op School, een review over effectief leesonderwijs en een inspiratiegids. Link: [Onderwijsonderzoeken \(vlaanderen.be\)](https://onderwijsonderzoeken.vlaanderen.be) [De inspiratiegids ziet lezen bovendien niet los van de andere taalvaardigheden.](#)

- 7-8. Elk beleidsdomein heeft eigen accenten en een eigen invalshoek. Voor cultuur en welzijn ligt de focus op leesplezier en in een onderwijskundige context ligt de focus op technisch en begrijpend lezen maar ook de ruimere taalvaardigheden. Concreet betekent dit dat onderwijs werk zal maken van de integratie van de uitrol van het Leesoffensief in de uitrol van een breder Offensief Nederlands. Lezen staat immers niet op zichzelf maar is deel van de geïntegreerde taalcompetentie vanuit de evidence-informed visie dat we moeten inzetten op taalcompetentie, namelijk op de geïntegreerde kennis, attitudes en de 4 talige vaardigheden. Voor onderwijs is alléén inzetten op lezen niet voldoende om het (leren) lezen (technisch lezen-begrijpend lezen-leesmotivatie) ten gronde te versterken. In deze uitrol zal rekening moeten gehouden worden met enerzijds de vrijheid van onderwijs, en anderzijds de positionering van het leesonderwijs binnen het taalonderwijs in zijn totaliteit.

In de uitrol van het Leesoffensief en de pistes binnen het domein onderwijs tot integratie met het Offensief Nederlands, wordt steeds vertrokken vanuit een evidence-informed beleidsvisie.

BIJLAGE (zie volgende pagina)

Overzicht met timing en budget van de in uitvoering zijnde acties van het Leesoffensief bij het Departement Onderwijs en Vorming binnen de 8 strategische doelstellingen van het advies

SD1 We maken de brede maatschappij bewust van het belang van lezen en van de rol die iedereen kan spelen bij het bevorderen van levenslang lezen. We reiken hiervoor de nodige informatie, instrumenten en vorming aan.			
Communicatiecampagne Vrienden voor het Lezen/Samen voor een Leesoffensief	300.000 euro	2021-2022-2023	o.a. ingezet voor de ontwikkeling van het campagnebeeld en voor de Vlaanderenleestdag
Focus op lezen	Binnen reguliere werking Klasse	2022-23/2023-24	Klasse
Langlopende campagne op de DOV-website en de sociale mediakanalen van het departement	Binnen reguliere werking DOV	Sedert 2021	
Samenwerking met de VRT	115.000 euro	29/12/2022 - 28/12/2024	Voorleesclub on tour/MNM-podcast/fonementraject Ketnet/EduBOX Lezen
SD2 We versterken de werking en de brede maatschappelijke verankering van bibliotheken als spil van het lokale leesnetwerk. (n.v.t. op onderwijs en vorming)			
Cultuurkuur-dynamoOPWEG	Binnen de werking van De Lijn	Sinds 2009	Canon DOV ondersteunt vervoer (zie ook: SD4), o.a. naar bibliotheken
SD3 We nodigen iedereen uit tot lezen door van Vlaanderen een krachtige leesomgeving te maken, met een inclusief en aantrekkelijk, digitaal en niet-digitaal boekenaanbod			
Luisterpuntbibliotheek	75.000 euro	15/12/2022 -14/3/2024	Luisterpuntbibliotheek
SD4 We zetten voluit in op levenslang lezen en versterken de samenwerking tussen de lokale onderwijs-, welzijns- en socio-culturele actoren en de bibliotheek. (zie voor aandeel onderwijs: SD2)			
SD5 We versterken de aandacht voor taalstimulering en vroeggeletterdheid bij wie professioneel bezig is met baby's, peuters en kleuters en stimuleren interactief voorlezen.			
Interactief voorlezen	600.000 euro	1/12/2021-30/8/2024	Iedereen Leest via Literatuur Vlaanderen
Taalstimulerende Activiteiten buiten de school (zie ook: SD7)	2.240.658 euro 2.051.971,82 euro	20/07/2020 - 31/08/2021	58 Vlaamse gemeenten
SD6 We maken van het leerplichtonderwijs een krachtige leesomgeving waarbinnen leraren, lerarenteams en directies over alle instrumenten beschikken om kwaliteitsvol leesonderwijs te garanderen en aan leesbevordering te werken, inclusief kwaliteitsvolle en aantrekkelijke leermaterialen.			
Nieuwe minimumdoelen secundair onderwijs; gepland: nieuwe minimumdoelen 1ste graad secundair onderwijs + basisonderwijs + 3de kleuterklas			

Lezen op School	2.198.582 euro 2.024.396,44 euro)	2020-2021 2021-2022	22 leesbevorderingsorganisaties
O&O - Les in Lezen (zie ook: SD7)	235.699,06 euro	2021-2022	UA, Thomas More, Odisee
Prioritaire nascholing: Begrijpend lezen	1.408.644 euro	2020-2021 + 2021-2022	Diverse aanbieders
Taalintegratietrajecten	899.055 euro	2022-2023 + 2023-2024	
Verlenging 2 projecten taalintegratietrajecten	199.521 euro	15/12/2023 - 14/12/2024	
Taalunie – Rijke Teksten databank	binnen budget van de Taalunie	Sedert 2018	Taalunie
Taalunie: beknopte meting van effectief leesonderwijs in 15 lerarenopleidingen in Vlaanderen en Nederland	binnen budget van de Taalunie		Taalunie
Taalunie – Rondetafels op basis van Effectief leesonderwijs in alle lerarenopleidingen in Vlaanderen en Nederland – binnen budget van de Taalunie	binnen budget van de Taalunie	Vanaf 2022	Taalunie
Auteursresidenties	600.000 euro	1/12/2021-30/8/2024	Literatuur Vlaanderen
Boekenjuf/Boekenmeester	20.000 euro/jaar	Vanaf 2011	DOV Canon
Leesscan	binnen budget van de resp.partners	Vanaf 2018	Odisee-Artevelde Hogeschool – UGent – Taalunie
Leesfonds	175.000 euro 235.610,74 euro	01/12/2021 - 30/4/2023) 01/05/2023 - 30/04/2024	KANTL
VOCVO/Wablieft – rijke teksten	120.000 euro	01/12/2023 - 30/11/2024	VOCVO/Wablieft
SD7 We versterken de vaardigheden van alle toekomstige kinderbegeleiders en leraren op het vlak van taalstimulering, vroeggeletterdheid en/of (voorlees)didactiek.			
OBPWO – Taalkrachtige partnerschappen tussen scholen en ouders	212.792,18 euro	1/11/2022-31/10/2024	KU Leuven/CTO

ELODIE	667.187,14 euro (DOV) + 442.503,60 euro ESF	01/04/2022 - 31/12/2023	i.s.m. ESF/Europees Sociaal Fonds - Thomas More, Odisee, UGent
Kleine Kinderen Grote Kansen	117.728 euro 15.000 euro	1/3/2022-30/6/2023 1/9/2023-31/12/2023	Koning Boudewijnstichting
Onderzoek Taalstimulerende activiteiten buiten de school	98.000	1/12/2022-31/10/2023	Karel de Grote Hogeschool
SD8 We zorgen voor een coherente aansturing en maken van het Leesoffensief een breed gedragen, onderzoeksgeïnformeerde en praktijkgerichte langetermijninspanning			
Zie: SD6/SD7 O&O Les in Lezen			UA, Thomas More en Odisee
Zie: SD7 OBPWO – Taalkrachtige partnerschappen tussen scholen en ouders			KU Leuven/CTO
Zie: SD7 Elodie			
Zie: diverse wetenschappelijk onderbouwde trajecten prioritaire nascholing			Brede waaier van Hogescholen en Universiteiten
Zie: SD7 Taalstimulerende activiteiten buiten de school			KDG
Zie: varia KOALA ontwikkeling			KU Leuven/CTO
Zie: varia samenwerking met Vlaams Talenplatform			VLIR
Varia			
KOALA screening Digitale KOALA	x 70.000 euro	Sinds 2021 Sinds 2023	Nog niet afgerond
Taalintegratietrajecten na KOALA	12mio euro/jaarbasis	Sinds 2021-2022	
Deelname aan het Boekenoverleg	Binnen opdracht DOV		CANON Cultuurcel DOV
Vier adviezen van de Taalraad Iedereen Taalcompetent De Taalcompetente Leerkracht Taalcompetentie getoetst Samen sterk voor taalcompetentie	Binnen budget Taalunie	Sedert 2018	Taalunie
Excellentiefonds – Lage Landen Competitie	100.000 euro	Vanaf 2023-2024	Vlaams Talenplatform + focus op Nederlands in 14 vakgebonden trajecten

Lerend Netwerk Lezen op School		Sedert 2016	
Kenniscentrum Leerpunt	Basissubsidie 2.605.000 euro 6 mio euro versterking brede basiszorg en verhoogde zorg voor basis en secundair onderwijs	Sedert 17/12/2022	Focus op Nederlands is gevraagd
Kunstkuur	± 20% van het totale budget - 45.000 euro	Voorbeeld van 2022-2023	CANON Cultuurcel DOV
dynamoPROJECT	145.517 euro	Voorbeeld van 2022-2023	30,5 % van de projecten zetten in op literatuur en/of taal CANON Cultuurcel DOV
Campagne Duik in Taal	100.000 euro 119.200 euro	2022-2023 2023-2024	Vlaams Talenplatform/VLIR
Talentegel KlasCement + Nederlands in niet-taalvakken	248.600 euro	01/04/2023 - 30/10/2024	Vlaams Talenplatform/VLIR
Gouden Poëziemedaille en Poëziesterren	15.000 euro	Sedert 2014	Poëziecentrum
Debateville	197.844 euro	1/4/2023-31/3/2026	Debateville

Het overzicht van het Departement Cultuur, Jeugd en Media

SD1 We maken de brede maatschappij bewust van het belang van lezen en van de rol die iedereen kan spelen bij het bevorderen van levenslang lezen. We reiken hiervoor de nodige informatie, instrumenten en vorming aan.			
De uitrol en organisatie van Vlaanderenleestdag, die plaatsvindt op 23 april.	€200.000 (raming)	2023-2025	Dep. CJM, Dep. O&V, Iedereen Leest
De uitwerking van een structureel wervings- en vormingsprogramma voor voorleesbuddy's, gekoppeld aan een langdurige en intensieve campagne over het belang van voorlezen;	Binnen het budget voorzien in SD2.	2024-2025	Iedereen Leest via LV
SD2 We versterken de werking en de brede maatschappelijke verankering van bibliotheken als spil van het lokale leesnetwerk. (n.v.t. op onderwijs en vorming)			
We werken een kwaliteitskader uit om bibliotheken te sensibiliseren en inspireren op het vlak van leesbevordering.	€356.000	2024-2025	Iedereen Leest via LV
We versterken de deskundigheid van de bibliotheekmedewerker via een breed aanbod van basisvorming			
We geven nieuwe impulsen aan de netwerkvorming van bibliotheken			
SD3 We nodigen iedereen uit tot lezen door van Vlaanderen een krachtige leesomgeving te maken, met een inclusief en aantrekkelijk, digitaal en niet-digitaal boekenaanbod			
We onderzoeken de uitbreiding van Boekstart naar het kleuteronderwijs	€274.000	2022-2023	Iedereen Leest via LV
SD4 We zetten voluit in op levenslang lezen en versterken de samenwerking tussen de lokale onderwijs-, welzijns- en socio-culturele actoren en de bibliotheek. (zie voor aandeel onderwijs: SD2)			
SD5 We versterken de aandacht voor taalstimulering en vroeggeletterdheid bij wie professioneel bezig is met baby's, peuters en kleuters en stimuleren interactief voorlezen.			
SD6 We maken van het leerplichtonderwijs een krachtige leesomgeving waarbinnen leraren, lerarenteams en directies over alle instrumenten beschikken om kwaliteitsvol leesonderwijs te garanderen en aan leesbevordering te werken, inclusief kwaliteitsvolle en aantrekkelijke leermaterialen.			
We ondersteunen leraren om op een creatieve manier in hun klas aan de slag te gaan met de literaire canon.	€64.448,00	2022	KANTL via LV

SD7 We versterken de vaardigheden van alle toekomstige kinderbegeleiders en leraren op het vlak van taalstimulering, vroeggeletterdheid en/of (voorlees)didactiek.

SD8 We zorgen voor een coherente aansturing en maken van het Leesoffensief een breed gedragen, onderzoeksgeïnformeerde en praktijkgerichte langetermijninspanning